

alte linii contrapunctice sonore provenind din diverse medii, ilustrând ancorarea mai mult sau mai puțin adâncă a spiritului uman în credință. Simbolicul coral e însoțit de cântecul păsărilor, acoperit pe rând de potopul vorbelor și al zgomotelor, copleșit de disonanțe, dezarticulat de curente, orientări, maniere...Rezistă însă, schimbându-și treptat funcționalitatea, însoțind tic-tac-ul orologiilor lăcașelor de cult sau clopoței care vestesc sărbătorile creștine de iarnă, care, la rândul lor, dobândesc, cu timpul, o însemnată încărcătură profană, astfel că sublimul cânt sacru (prag originar al formelor și genurilor muzicale polifonice) ar putea sfârși într-un posibil unison lipsit de miez spiritual, golit de sens, de perspective – nu doar cultural-artistice...Punerea în pagină a creației, cu intuiție de maestru, fără accente patetice sau îngroșări expresive, cu abisuri arhetipale în oglindă cu înălțări spre absolut (aflate în pragul pierderilor tragice), e tulburătoare.

NPFAI 4 de **Dimitri Voudouris** (compozitor grec stabilit în Africa de Sud) s-a înscris în rândul primelor audiții românești. Pasionat de sonoritățile aparte ale instrumentelor tradiționale africane, Voudouris dedică această nouă lucrare, asemeni celei anterioare (*NPFAI 3*) din același ciclu, unui alt instrument denumit *xigoviya* – originar din Mozambic – ce este înscris în patrimoniul muzical din regiune și care e prezentat ca un flaut sferic, cu sunet netemperat, ușor arhaizant și un timbru inedit, interesant. Lucrarea are aspectul unei incantații, cu turnuri melodice repetitive libere, improvizatorice, de o frumusețe aparte, inspirate din folclorul autohton (având o certă valoare etnomuzicologică), integrate electronic, generând o paletă timbrală unică, cu scopul de a îmbina în mod original estetica sonorităților naturale tradiționale cu extraordinarele efecte timbrale electroacustice.

Clopoțe și greieri de **Nicolae Teodoreanu** e o minunată simfonie a cânturilor greierilor asociate cu sunetele solemne ale clopotelor, imaginând natura ca pe o sublimă catedrală. Unisonurile persistente, în registre înalte, ale acestor vietăți cântătoare – care fac pur și simplu aerul să vibreze, alternate cu scufundări în registre medii ale acestora și reveniri în acut – cu înălțări spre supraacut, schimbate cu variate, expresive, esențializate motive melodice, la care se adaugă și alte sunete din natură – trecute prin filtrul magic electroacustic, în asociere cu prefigurările sonori verticale ale clopotelor – câștigând în expresivitate în același mediu –, ne conduc, în mod atât de firesc, la descoperirea dimensiunii sacre a naturii, în care, de atâtea ori, ne regăsim.

Alter(music)natives pentru multimedia, lucrare în primă audiție absolută de **Maia Ciobanu**, este o ingenioasă pledoarie *pro domo*, imaginată audio-video, în care autoarea, aduce în prim plan, susține dar și adoptă-asumă alternative de valoare – prin chiar noua sa producție propusă. Evoluția, în care forma este definită în mod remarcabil ca fiind „o funcție a timpului” este surprinsă în mod magistral în această creație, în care diferitele paliere temporale sunt privite-prezentate din perspective diferite, atotcuprinzătoare prin asociere – diacronică, sincronă, în ciocnire sau interferându-se, în complementaritate sau repetiție (identică sau variată). Surprinzătoarele ieșiri și reveniri altfel, în anume sisteme-mecanisme, în rotire/spirală, marchează evoluția. Complementaritatea imaginii artistice audio-video e îmbogățită de inspiratul scenariu susținut și de nu mai puțin inspirata partitură muzicală, în cadrul căreia încântă conexiuni spectaculoase: alb-negru versus acut-grav; imaginea color asociată timbrului orchestral; căldura emoției redată de timbrul instrumentelor de coarde; improvizația imagine-sunet în incidență și chiar interferență cu rezultatele unei deveniri supraorganizate și calculate; scara ascendentă-descendentă ca pasaj pianistic repetitiv (leit-motiv) versus punctul de sprijin/de relansare în evoluție (impulsionată astral – „*E pur si muove*”), străbătând timpul terestru – istoric, biologic, cultural, artistic-muzical, având la rându-i rezonanțe cosmice

(natura – creația divină) în oglindă cu creația civilizației umane. Fascinanta imaginea a zecilor de biciclete care curg, se intersectează, într-un trafic perfect ordonat, după legi care se respectă, sub semnul unei reale armonii urbane, e cea a unui sistem de civilizație și cultură recunoscut, extrem de bine pus la punct. Din aceeași imagine, dar din altă perspectivă, roata devine metafora complexității și perfecțiunii diferitelor mecanisme (în care se înscrie și omul), ce integrează alte mecanisme pe care le controlează dar care, la rândul lor, sunt integrate, această evoluție înscriindu-se într-un tipar astral. Există însă alternative, iar *Alter(music)natives* este o irezistibilă provocare în a le căuta și găsi.

Natural-Cultural de **Octavian Nemescu** se înscrie în top-ul pieselor de referință ale muzicii electroacustice românești. Finalizată în 1973, revăzută în 1983 și recalibrată în 2013 prin aportul video remarcabil, realizat de Mihai Cucu, lucrarea recrează, prin gestul temerar al autorului său, în mediul electronic și apoi media (audio-video), într-o viziune uimitoare, Geneva. Acest demers creator constituie un model al muzicii arhetipale, cu reprezentarea clară a celor trei niveluri de permanențe și esențe: însuși spiritul divin – coroborat cu veșnicia, creația divină reprezentată de natură-om și această lume coroborate cu permanențele și esențele lungi și prin om – creația culturală (concretizarea cea mai scurtă a acestor concepte) – vezi iluminatul trison major asociat imaginii creației de pe bolta Capelei Sixtine. Straturile sunt iscusit etajate iar asocierea imaginilor cu muzica este atât de izbită, încât fac din această creație o pagină memorabilă a genului.

A fost într-adevăr o strălucită expoziție de creații electroacustice și media (cu multe prime audiții), incluzând alături de numele sud-africanului Dimitri Voudouris, iscălitura unora dintre cei mai interesanți compozitori români contemporani.

Carmen POPA

Dan Dediu – Spini

Pe 10 noiembrie a avut loc un concert simfonic susținut de Orchestra Națională Radio, în colaborare cu Institutul Polonez București, sub bagheta dirijorului Gerd Schaller; în program s-au regăsit lucrările *Spini* de Dan Dediu, Concertul nr. 1 pentru vioară și orchestră, op. 35 de K. Szymanowski și Simfonia nr. 5 în mi minor, op. 64 de P. I. Ciaikovski.

Dan Dediu

Acut, subțire și ascuțit, începutul lucrării *Spini* pare a ilustra întocmai senzația unui spin ce pătrunde în piele. Dar aceasta nu e singurul concept al piesei, căci ea operează și cu ideea (sau în mod prioritar cu ideea) *căderii*, a alunecării în abis, punct de pornire și chiar provocare-exercițiu de virtuozitate a mânăuirii gesturilor orchestrale pentru a reda, fidel și expresiv, *căderea* (deopotrivă descendent și chiar... ascendent) prin toate resursele muzicale posibile. Orchestra pare o jucărie în mâinile

compozitorului, putând să capete orice formă imaginabilă, cu aceeași lejeritate; de la paroxistice tensiuni până la glorioase culmi cinematice, hollywoodiene (tendință pe care o regăsim deseori în lucrările orchestrale ale compozitorului și nu neapărat în sens parodic, ci având un loc special rezervat în dinamica narativă a piesei și poate îndeplinind chiar rolul aceluia element de *familiaritate* – mă gândesc la ascultătorii neinițiați, față de care compozitorul mi se pare a avea cea atenție, îngăduință și grijă de a-i apropia muzical, dovedind o anumite maleabilitate, adaptabilitate componistică în funcție de contextul interpretativ al lucrării); *zveltă*, ascunsă sau gravă, este de cele mai multe ori puternic infuzată de o vitalitate caracteristică (pe care o regăsim și în muzica lui Magnus Lindberg, o similară vioiciune și forță paradoxal / straniu-optimistă chiar și în momentele de gravitate sau dramatism în apogeu).

Spinii apar sub variate întrupări, creează imagini vizuale dar și tactile; spinul singular, ce străpunge cu lentoare înfundată și agonie ascuțită, spinul multiplu, ca modul repetitiv și ca durere (în conjuncție cu intensitatea anumitor tensiuni putând ilustra coroana de spini a lui Iisus), împunge brutal sau se insinuează pe nevăzute, fragil sau zid de nepătruns – jocul densităților orchestrale, al timbralităților și al nuanțelor, al gesturilor, fac din ceva atât de mărunț – totul. *Căderea* apare de asemenea sub numeroase înfățișări, ca alunecare spiralată (până la urmă, *spin* în engleză înseamnă *a se învârti*) în hău sau ca plonjare abruptă; eroare proprie sau victimă a unui factor extern. În mijlocul unui pasaj de suspans dinamic se aude un fluierat descendent – acel gest sonor-cinematic corelat cu căderea în gol; aici ne putem din nou gândi la dualitatea singular-plural, căci alunecarea e redată, pe rând, atât prin cel mai simplu sunet solitar, cât și prin ample gesturi orchestrale ce înglobează o multitudine de instrumente diferite – pluralul (vizual ar fi haosul încețoșat, compus din multiple elemente, pe care l-ai vedea căzând; dar și o pluralitate de gânduri, sau același haos oglindit la nivel mental).

Desigur, sugestia căderii poate fi și sugestia *decăderii*, un joc al speranțelor și al destinului. După numeroase *încercări ale sorții*, traseul pare să fi ajuns la fundul prăpastiei, prin gravitatea rugoasă a contrafagotului, singur. După trei lovituri *fatale*, pe ne-simțite se insunează oglinda începutului, o textură acută de ace în pianissimo – un ultim suspin sau chiar mântuirea...

Irina VESA

Premiere discografice în perimetrul muzicii românești

În cadrul acestei a XIII-a ediții a Festivalului Internațional "Meridian", Sala Auditorium a Universității Naționale de Muzică a găzduit, în seara de 10 noiembrie, una din cele mai generoase oferte de CD-uri acoperind toate generațiile de autori români. Despre lansarea acestor secvențe de memorie sonoră care au pus în lumină unele din cele mai relevante piese prezentate anul acesta în "Săptămâna Internațională a Muzicii Noi", dar și o selecție reprezentativă a opusurilor de muzică electronică precum și mostre semnificative din întreaga creație a compozitorilor Dumitru Capoianu, Horia Moculescu și Marius Popp a fost invitată să vorbească prof.univ.dr. Valentina Sandu-Dediu.

Cele trei CD-uri din "colecția" ediției 2017 a "S.I.M.N.", grupate în funcție de gen, dar și de o anumită componență interpretativă, instrumentală ori vocală, au fost concepute spre a cuprinde atât lucrări concertante ample cât și camerale, CD 1

alăturând pagini muzicale semnate de George Balint ("*de-sine în cu-Sine*" – poem pentru gonguri și orchestră de cameră, interpretat de Orchestra de Cameră Radio dirijată de Tiberiu Oprea, solist Alexandru Matei), Maia Ciobanu (*Concert pentru clarinet și orchestră de coarde* în viziunea aceleiași orchestre camerale, solist fiind Cristian Miclea), Călin Ioachimescu (*A due*, interpreți: Matei Ioachimescu – flaut și Miriam Adefris – harpă), Cătălin Crețu (*Prosopopeea urmei*, în versiunea violoncelistei Ana Topalovic și a acordeonistului Nikola Djoric) și Mihai Măniceanu (*Concert pentru vioară și orchestră în talmăcirea Orchestrei Naționale Radio sub bagheta dirijorului Cristian Oroșanu, solistă fiind Diana Moș*), CD 2 expunând *Concertul pentru flaut și orchestră* de Adrian Iorgulescu (solist: Ion Bogdan Ștefănescu) și *Wagner Under – Concert/Opera pentru oboi (+corn englez), corn, trombon, violă și orchestră* aparținând lui Dan Dediu (solisti: Judith Blaauw – oboi/corn englez, Erik Sandberg – corn, Barrie Webb – trombon, Marius Ungureanu – violă), ambele în interpretarea Orchestrei Naționale Radio, conduse tot de Cristian Oroșanu, în timp ce CD 3 a fost dedicat exclusiv creației corale și vocal-instrumentale (autorii interpretați de corul de cameră *Preludiu* numindu-se Dan Dediu, Livia Teodorescu-Ciocănea, Grigore Cudalbu, Lucian Beschiu, Adrian Pop, Felicia Donceanu, Vasile Spătărelu, iar liedurile compuse de Diana Vodă, Nicolae Coman, Dan Buciu, Adina Dumitrescu și Valentin Timaru fiind redade, în recital, de către mezzosoprana Claudia Codreanu și pianista Diana Vodă).

Muzica electronică, diversificat reprezentată prin intermediul lucrărilor inovative semnate de Octavian Nemescu - *Lacul lacrimilor*, Irinel Anghel - *I Doll*, Mihaela Vosgian - *Iranian Interferences*, Roman Vlad - *Prințesa X-4* (pentru violă și mediu electroacustic), Diana Rotaru - *Glossolalies* (pentru vioară și mediu electronic) și Adrian Borza - *Drones II* (pentru vioară, nanoKontrol, iFPH și calculator), a fost destinată CD-ului cu numărul 49 din binecunoscutul ciclu "Antologia Muzicii Românești".

În fine, celor patru CD-uri deja enumerate li s-au adăugat alte trei premiere: CD-urile de autor conținând extrase din creația variată a unor remarcabile individualități componistice precum Dumitru Capoianu (adept al combinațiilor originale între genuri și stiluri, agreând frecvențele incursiuni în universul jazz-ului – exemplul inscripționat chiar pe acest CD fiind *Suita simfonică de jazz "Fațete"*), Horia Moculescu (extrem de talentatul creator de șlagăre cu o incontestabilă amprentă românească, inspirate din tipare de proveniență folclorică) și Marius Popp (a cărui imaginație sonoră, grefată pe "seriozitatea" specifică profesiei de arhitect, a dat naștere unor proiecte jazz-istice rafinat nuanțate). Un amănunt interesant menționat de compozitorul Dan Dediu a fost acela al inserării poemului simfonic *Pasărea Phoenix* în playlistul discului lui Dumitru Capoianu, ca fiind una din lucrările considerate de către autor ca cele mai importante ale dramaturgiei sale creatoare, initial concepută ca ilustrare a imaginii unui viitor film regizat de Ion Popescu-Gopo.

Evident, realizarea tuturor acestor CD-uri a rezultat, ca și până acum, din excelenta colaborare a UCMR cu Radiodifuziunea Română, piesele din "Săptămâna Internațională a Muzicii Noi" fiind preluate *live* și masterizate ulterior pentru a se transforma în entități reperabile, ipostaziind respectivele opusuri și din punct de vedere tehnic la nivel optim. O ofertă de excepție, la care ar mai fi de adăugat doar invitația de a audia toate aceste realizări discografice, simboluri sonore ce leagă trecutul de prezent, în modul în care doar Arta este capabilă să o facă.

Loredana BALTAZAR